

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ЕКОНОМІСТІВ-МІЖНАРОДНИКІВ»**

**V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«БІЗНЕС-АНАЛІТИКА:
МОДЕЛІ, ІНСТРУМЕНТИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ»**

**Київ – Україна
5-6 березня 2024 р.**

УДК 330.46
ББК 65.05

*Рекомендовано до друку Вченою радою Факультету економіки та бізнес-адміністрування Національного авіаційного університету
(протокол № 3 від 14 березня 2024 р.)*

Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Бізнес-аналітика: моделі, інструменти та технології». 5-6 бер. 2024. К.: НАУ, 2024. 630 с.

Збірник містить матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Бізнес-аналітика: моделі, інструменти та технології». В збірнику представлено результати фундаментальних і прикладних досліджень, які стосуються розробки та впровадження новітніх цифрових технологій, економіко-математичних методів та моделей управління соціально-економічними процесами глобалізованого суспільства через підвищення якості управління складними системами різної природи.

Видання розраховане на науковців, викладачів, економістів, фінансистів, аналітиків, державних службовців, студентів вищих навчальних закладів та суб'єктів господарювання.

Редакційна колегія не завжди поділяє думку авторів і не несе відповідальності за недостовірність опублікованих даних.

Тези друкуються у авторській редакції. За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.

© Національний авіаційний університет,
2024

ЗМІСТ

<i>Секція 1. Аналітичні методи та економіко-математичні моделі в задачах управління економічними системами</i>	13
Horiashchenko Y. Methods of anti-crisis management at enterprises	13
Hulak D. Machine learning techniques for the energy generation analysis and prediction	16
Okulicz-Kozaryn W., Kupczyk T. Management of social systems: using CHATGPT 3.5 for calculating statistical indicators.....	18
Абламська В. Роль сплайн-інтерполяції в аналізі результатів економічної діяльності.....	22
Аксьонова І. Кластерний аналіз для управління міжрегіональними промисловими диспропорціями	25
Бойко Б., Процик І. Пошук асоціативних правил в соціологічних дослідженнях працівників: аналіз та перспективи	31
Гриценко С., Савченко Л. Економічна оцінка та ефективність використання вторинних матеріальних ресурсів	37
Дудченко І., Корогодова О. Методичні підходи до оцінювання інвестиційної привабливості підприємств в контексті міжнародного співробітництва	42
Жуковський М., Гудзинський О. Виробництво органічної продукції, як напрям підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств	46
Касьянова Н. До проблеми ірраціональності управлінських рішень	49
Кузьміна О. Проблеми забезпечення та оцінки стану економічної безпеки підприємства	54
Кушнірова К. Інструменти підготовки великих даних для інтелектуального аналізу	57
Макарчук О., Макарчук В. Особливості прогнозування бізнес-процесів за допомогою моделі векторної авторегресії.....	60
Макарчук О., Свенціцька Т. Важливість застосування регресійного аналізу в економіці.....	62
Михальчишина Л., Волонтир Л. Застосування методу головних компонент у стратегічному управлінні інноваціями в сфері малого бізнесу	65
Мітюшкін Б. Застосування агентного моделювання (ABM) у сфері міжнародної торгівлі.....	67
Пшенична М. Інтеграція ESG-метрик у бізнес-аналітичні моделі: вплив на ризики та прибутковість.....	70

Шашина М., Єрсина К. Інноваційні методи формування персоналу підприємства	431
Швец Н. Аналіз діяльності Антимонопольного комітету України після COVID-19 та під час війни	435
Шидакова А. Організація і методика внутрішнього аудиту активів	439
Щепіна Т., Драч М. Управління фінансовими потоками підприємства в умовах економічної нестабільності під час війни	443
Юсюк І. Монетарна політика: види та типи режимів	445
<i>Секція 5. Інформаційні технології та цифровізація: проблеми та перспективи розвитку в Україні та світі</i>	<i>450</i>
Atamanets P. Digital transformation of the economy of Ukraine: challenges and opportunities for information technologies and advertising activities	450
Kravchenko S., Malik L. Advantages of neural networks in agricultural digital entrepreneurship	453
Mazur V., Donchak L. Peculiarities of agreement mechanisms and interaction of society, business with representatives' public authorities	456
Polishchuk S. Digitization of banking business: challenges and opportunities for government regulation	461
Rudskiy O., Kopp A. Using machine learning to assess the compliance of business process models with textual descriptions	466
Shelest O. Digital technologies as a catalyst for business transformation	471
Skrypnik N., Kharenko V. Digital transformation in Ukrainian business: challenges and opportunities	474
Tupolskiy V., Osokina A. Digital business transformation: global trends and impact on the development of business models	478
Yakovenko K., Zviertsev H. Information and psychological operations as one of the types of threats to information security of Ukraine	483
Андрушкевич Н. Управління стійким розвитком підприємства в умовах цифровізації	486
Белінська Г., Терещенко Г. Поточний стан та проблеми інформатизації та цифрової трансформації сфери освіти в Україні	491
Білоцерківець В., Завгородній К., Кошовий М. Перспективи форсованого розвитку інформаційного суспільства: від фантазмів до реалій	495
Болгов В., Самчук О. Можливості використання віртуальної та розширеної реальності у створенні маркетингової стратегії	499
Болтрик М. Вплив розповсюдження штучного інтелекту на ринок праці в Україні та світі	503

Секція 5. Інформаційні технології та цифровізація: проблеми та перспективи розвитку в Україні та світі

8. Положення про систему автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів: наказ Міністерства освіти і науки України від 02.11.20 № 1353. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0024-21#n16>

Білоцерківець В.,

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародної економіки і соціально-гуманітарних
дисциплін,*

*Український державний університет науки і технологій,
м. Дніпро, Україна,*

Завгородній К.,

*аспірант кафедри економічної інформатики,
Український державний університет науки і технологій
м. Дніпро, Україна,*

Кошовий М.,

*аспірант кафедри міжнародної економіки і соціально-гуманітарних
дисциплін,*

*Український державний університет науки і технологій
м. Дніпро, Україні*

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРСОВАНОГО РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА: ВІД ФАНТАЗМІВ ДО РЕАЛІЙ

В роботі досліджено проблеми становлення сучасного інформаційного суспільства та перспективи його прискореного розвитку, засадничі питання історичного формування постіндустріального та інформаційного суспільства, проблеми розвитку ряду категорій, що віддзеркалює явища та процеси, притаманні інформаційній економіці та інформаційному суспільству, особливості застосування комплексної державної політики щодо підтримки реалізації форсованої діджиталізації в умовах глобалізації.

Ключові слова: інформаційне суспільство, національна економіка України, процеси діджиталізації, постіндустріальне суспільство, форсований розвиток, інформаційна економіка.

Проблема становлення та розвитку інформаційного суспільства з позицій сучасних дослідників, що піддають її вивченню вже в умовах третього тисячоліття, давно вже втратила свій піонерний характер, проте подібний стан зовсім не надає підстав щодо дискусій стосовно втраті її актуальності. Навпаки, саме в працях науковців середини ХХ століття питання формування інформаційного суспільства було темою для гіпотетичних роздумів, проблемою,

що окреслювалась у виключно футуристичному ключі, як одного з альтернативно-вірогідного прийдешнього, що колись може у майбутньому перейти у статус реальності.

Безумовно, подібні наукові розвідки, що здійснювались у добу ембріонального стану розвитку інформаційного суспільства, коли вчені були змушені в пітьмі непізнаного орієнтуватись, з одного боку, лише на здогадки щодо специфіки ходу еволюції окремих зародків, елементів ймовірного суспільства грядущого, а з іншого, застосовувати всю потужність наукового мислення, віртуозно докладаючи наявний теоретико-методологічний інструментарій для пізнання ще неіснуючого, заслуговують від нас – дослідників, що працюють вже у кардинально інших умовах, - особливої поваги та вдячності.

Сучасність демонструє нам зовсім інші обриси інформаційного суспільства та інформаційної економіки, в усьому багатстві їх проявів, композицій, тропізмів та, на жаль, девіацій. Пророковане інформаційне суспільство проступило з імлі майбутнього, аморфні абрис трансформувались на ще грубі та невизначні, ще й надалі досить рустикальні, але все більш рельєфні та осяжні контури, які вже можуть бути зафіксовані спостерігачами з певним рівнем виразності на перцептивному рівні. З цієї точки зору, ми отримуємо незрівнянно більші можливості щодо дослідження сутності комплексу цього ряду нових для науки явищ – інформаційного суспільства, економіки, технологій тощо, яких апріорі були позбавлені предтечі на цій науковій ниві.

Втім, досягнення останніх є вагомим внеском у наукові дослідження сьогодення, формуючи засади категоріальної бази, подальше вдосконалення якої є важливим детермінантом еволюційного розвитку гнучкого теоретико-методологічного скелету всього ансамблю знань про інформаційне суспільство. При всій хаотичності процесу конструювання інформаційної економіки, інформаційного та постіндустріального суспільства саме категоріальна база дозволяє унормувати розуміння незвичного, незнайомого, незвіданого, призвести до спільних знаменників химерні породження нового світу.

З огляду на це, на особливу увагу заслуговує, зокрема, підхід Д. Рісмана що закликав зосередити фокус дослідницьких інтересів на аналізі зростаючої ролі в умовах розвитку постіндустріальної економіки виробництва та споживання благ, що спрямовані на забезпечення дозвілля. У цьому ж ключі видатний американський мислитель Д. Белл пропонував звернути увагу на особливості еволюції сфери послуг, перманентного зростання її питомої ваги як ознаку радикального зсуву в економічному та суспільному житті. Свій заклик він аргументував наочними фактами - за нових умов переважна частина робочої сили вже не бере участь у суспільній праці у сільському господарстві чи

Секція 5. Інформаційні технології та цифровізація: проблеми та перспективи розвитку в Україні та світі

оброблювальній промисловості, вона зосереджується тепер у сфері послуг, до якої відносяться торгівля, фінанси, транспорт, охорона здоров'я, індустрія розваг, освіта та управління [1] і саме у цій сфері, як можемо спостерігати, особливо швидкими темпами відбувається інформаційний перехід. Технологічною базою подібних постіндустріальних трансформацій виступають невинний розвиток науки і теоретичного знання [1].

Слід зазначити, що перехід на рейки розвитку постіндустріальної економіки як економіки сервісу розпочався ще в часи, що настали після завершення II Світової війни. Зрозуміло, що інформаційна економіка у ті далекі часи тільки зароджувалась, й об'єктивною може бути фіксація лише окремих елементів майбутніх інформаційної економіки та інформаційного суспільства. Проте дослідник вірно підмітив основні осередки формування прийдешнього, саме в зазначених галузях відбулось перше прищеплення інформаційної складової до економічного та соціального, саме в них вона отримала найбільш виразного розвитку. Щоправда тільки наприкінці XX – початку XXI ст. інформаційна складова змогла нарешті набути такої потужності, що вийшла з латентного для зовнішнього спостерігача стану та отримала незаперечні експліцитні прояви на рівні цих галузей, що в подальшому навіть забезпечило їх своєрідну кооптацію до категоріального ряду з наданням відповідних «діджитальних» префіксів.

Аналогічна ситуація характерна для досліджень, що проводились науковцями недалекого минулого щодо економіки, що за різними термінологічними інтерпретаціями одержала назву сервісної, терціарної або економіки третього сектору. Сфера подібних досліджень, в багатьом, конгруентна ареалу досліджень постіндустріальної та інформаційної економіки. Процеси трансформацій у інформаційному секторі, постіндустріалізація та «оновлення» економіки відбувались синхронно, підживлюючи один одного, сприяючи загальному синергетичному розвитку та, водночас, абортуючи тупикові та девіантні лінії еволюції.

Зрозуміло, що розуміння становлення інформаційного суспільства в канві гіпотетичного сприйняття останнього як явища ізольованого в своєму розвитку від його комплементарів видається надто фантастичним. Дійсно, питома вага сервісного компоненту в національних економіках майже усіх країн демонструє сталу тенденцію до зростання після так званої «терціарної революції» Ж. Фурастьє, тож протягом XXI століття невинно підвищується питома вага робочої сили, зайнятої у «терціарному секторі» [2]. Втім, сервісна економіка відіграла важливу роль й в попередні часи. Частина її елементів, що була складовою традиційної економіки, в умовах інформаційної та терціарної революцій змінили свій зміст, трансформували атрибутивне наповнення й з новим набором властивостей опинились на вістрі економічного та соціального

прогресу. Набуття нового статусу імплементує їх в сучасні інформаційне суспільство і економіку.

Водночас, інформаційна економіка охоплює досить широкий спектр товарів, що поступово вже втрачають ореол приналежності до нового, позбавляються властивості новоекономічного. Численні товари, що мають продовжують сприйматись як належні до інформаційної, не мають одночасно статусу ново-економічних. Так, наприклад, словник іноземної мови, пейджер чи операційна система MS DOS за визначенням є товарами інформаційної економіки, але статус товарів, приналежних до нової економіки вони вже давно втратили [3]. Нова та інформаційна економіка за багатьма напрямками є досить схожими явищами, їх ареали перетинаються, проте змістовно вони залишаються неідентичними. Аналогічна ситуація спостерігається й для цифрової економіки, яку часто ототожнюють з інформаційною [3, 4].

Дослідження сучасних інформаційного суспільства та інформаційної економіки продовжують фіксувати їх невинний розвиток, що знаходить відповідне віддзеркалення в еволюції категоріального апарату [5, 6]. Проте третя декада XXI століття в умовах несподіваного поширення усім світом пандемії, з одного боку, перервала глобалізаційну траєкторію розвитку інформаційного суспільства, окресливши територіальні горизонти його поширення та піддавши сумніву фантазійні очікування щодо формування універсального суспільства, що мало спиратись на конструкти, запропоновані інформаційними технологіями, а з іншого, продемонструвала реальні можливості нового інформаційного суспільства та інформаційної економіки, спроможності ефективного пошуку шляхів виходу з потужної кризи, розробки відповідних заходів та їх комплексного впровадження у практику, здатності держави на засадах активного застосування наданого інформаційними технологіями інструментарію утримати певну стабільність соціальної та економічної еволюції навіть в умовах надзвичайних викликів.

Список використаних джерел

1. Bell D. *The Coming of Post-industrial Society: A Venture in Social Forecasting*. New York: Basic Books, 1973. 507 p.
2. Christensen V. *Qualifikationsanforderungen und Arbeitsformen in der Neuen Ökonomie. Kieler Arbeitspapier*. 2001. № 1081. 60 s.
3. Білоцерківець В.В. *Нова економіка: зміст та еволюція*. Дніпропетровськ: Січ, 2013. 366 с.
4. Piazzolo D. *The new economy and the international regulatory framework. Kiel Working Papers*. 2001. No 1030. 40 p.
5. Маслак О. І., Данилко В. К., Гришко Н. Є., Скрипнюк К. О. *Економіка знань: еволюція наукових уявлень, складові та чинники формування в новітніх*

Секція 5. Інформаційні технології та цифровізація: проблеми та перспективи розвитку в Україні та світі

умовах. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8457> (дата звернення: 01.03.2024).

6. Котьялова-Литвин І.В. Інформаційна економіка: нова парадигма управління підприємством. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 4. С. 77-82. – URL: <http://efm.vsau.org/storage/articles/November2019/uW3qMCttoQgYm8DsPfvB.pdf> (дата звернення: 01.03.2024).

Болгов В.,

*кандидат економічних наук
доцент кафедри економічної теорії та конкурентної політики
Державний торговельно-економічний університет, м. Київ*

Самчук О.,

*студентка 2-го курсу
Державний торговельно-економічний університет, м. Київ*

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ ТА РОЗШИРЕНОЇ РЕАЛЬНОСТІ У СТВОРЕННІ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ

У роботі досліджено характеристики використання технологій доповненої реальності та її різних форматів, а також основні принципи та методи їх застосування. Аналізована специфіка поняття доповненої реальності, визначені інструменти та елементи, які мають вагомий вплив на діяльність підприємств, сприяючи оптимізації їх цифрової стратегії. Розглянуто різні варіанти використання доповненої реальності та висвітлені ключові аспекти, пов'язані з її інтеграцією в маркетинговий процес.

Ключові слова: доповнена реальність, маркетингова стратегія, інструменти маркетингу, підприємства, поведінка споживача, маркетинг у віртуальній реальності.

З кожним роком діджиталізація суспільства зростає все стрімкіше і стрімкіше, змінюючи світ реклами та впливу на суспільство. Маркетингові стратегії в цих умовах набувають надзвичайно різних форм та забарвлень, відображаючи багатогранний спектр людської винахідливості та спроможності застосування найрізноманітніших засобів впливу на людську думку. Одним з таких засобів безперечно є віртуальна реальність, яка розширює можливості та надає здатність охопити безмежний світ багатогранності тут і зараз.

В сучасному світі, де технологічний прогрес швидко розвивається, віртуальна та розширена реальність вже не лише технічні іграшки або розважальні додатки. Вони стають потужним інструментом для реалізації маркетингових

Наукове видання

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«БІЗНЕС-АНАЛІТИКА:
МОДЕЛІ, ІНСТРУМЕНТИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ»**

Відповідальний за випуск: Тельнова Г.В.

Головний редактор: Касьянова Н.В.

Підписано до друку 15.03.2024 р. Формат 60x90 1/16
Папір офсетний. Умовн. др. арк. 39,4. Обл. вид. арк. 34,4
Друк різнограф. Тираж 150 прим